

Νεοελληνική Γλώσσα – Φάκελος Υλικού

Όλη η θεωρία σε ένα κείμενο

ΧΟΡΟΣ 14.10.2017

Τα στερεότυπα ακολουθούν τους σημερινούς «Μπίλι Ελιοτ»...

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΣΑΝΟΥΔΟΥ

Εκατοντάδες επαγγελματίες του χορού έσπευσαν να εξομολογηθούν τις τραυματικές εμπειρίες τους στον Σκοτ Γκόρμλεϊ όταν, αντλώντας έμπνευση από την περίπτωση του γιου του, αποφάσισε να γυρίσει το ντοκιμαντέρ «Danseur».

Από τον Νουρέγεφ ως τον Ιβάν Βασίλιεφ, μερικά από τα μεγαλύτερα αστέρια του κλασικού χορού είναι άντρες, ενώ εξίσου ανδροκρατούμενες είναι οι θέσεις των καλλιτεχνικών διευθυντών στα μεγαλύτερα μπαλέτα του κόσμου. Τι παράξενο λοιπόν που τα αγόρια εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν τα πειράγματα ή τον εμπαιγμό των συνομηλίκων τους, για να μην αναφέρουμε τις προκαταλήψεις των οικογενειών τους εάν τολμήσουν να εκφράσουν την επιθυμία να ασχοληθούν με τον χορό;

Στα απομνημονεύματά του, που αναμένονται τον Νοέμβριο, ο Ντέιβιντ Χάλμπεργκ, πρώτος χορευτής του American Ballet Theater και των Μπολσόι, μιλάει με ωμή

ειλικρίνεια για τα δύσκολα παιδικά του χρόνια και τον εκφοβισμό που υφίστατο σχεδόν καθημερινά στο σχολείο. Οι συμμαθητές του συνήθιζαν να τον αποκαλούν «αδελφή» και «κορίτσι», ενώ μια μέρα άδειασαν πάνω του ένα ολόκληρο μπουκάλι γυναικείο άρωμα.

Μερικές δεκαετίες αργότερα, φαίνεται ότι κυριαρχούν οι ίδιες στερεοτυπικές αντιλήψεις: Το 93% των έφηβων χορευτών που συμμετείχαν σε έρευνα του Wayne State University στο Ντιτρόιτ παραδέχτηκε ότι οι συμμαθητές τους τούς περιγελούσαν, ενώ το 68% είχε πέσει θύμα λεκτικής ή σωματικής παρενόχλησης. Εκατοντάδες επαγγελματίες του χορού έσπευσαν να εξομολογηθούν τις τραυματικές εμπειρίες τους στον κινηματογραφιστή Σκοτ Γκόρμλεϊ όταν, αντλώντας έμπνευση από την περίπτωση του γιου του, αποφάσισε να γυρίσει το ντοκιμαντέρ «Danseur» με θέμα τις διακρίσεις που υφίστανται οι άντρες χορευτές στη σύγχρονη Αμερική. Πολλοί εξ αυτών δεν είχαν να αντιμετωπίσουν μόνο την εχθρότητα των συμμαθητών τους, αλλά και τις πιέσεις των γονέων τους. Παρά την επιτυχία του «Μπίλι Ελιοτ», η κατάσταση δεν είναι καλύτερη στη Βρετανία, όπου πριν από μερικά χρόνια ένα εντεκάχρονο αγόρι ξυλοκοπήθηκε τόσο βίαια που χρειάστηκε να υποβληθεί σε επέμβαση στο πόδι.

Για την κατάσταση στην Ελλάδα δεν υπάρχουν αριθμητικά δεδομένα, όμως μια βόλτα στην πιο κοντινή σχολή αρκεί για να επιβεβαιώσει το γεγονός πως ο χορός (με εξαίρεση τα είδη που θεωρούνται επαρκώς «αρρενωπά», όπως το breakdancing) παραμένει κατεξοχήν κοριτσίστικη δραστηριότητα. «Αν και τα πράγματα είναι καλύτερα απ' ό,τι παλαιότερα, όταν το να ασχοληθεί ένα αγόρι με τον χορό ήταν σχεδόν απαγορευτικό, οι κοινωνικές νόρμες εξακολουθούν να ορίζουν ποιες δραστηριότητες είναι αποδεκτές για το κάθε φύλο», λέει στην «Κ» η ψυχολόγος και ομαδική αναλύτρια Χαρά Χαριτάκη. Παρότι εργάζεται εδώ και πολλά χρόνια τόσο με παιδιά όσο και με γονείς, η ίδια δεν έχει έρθει ποτέ αντιμέτωπη με ανάλογη περίπτωση, γεγονός που κατά την άποψή της οφείλεται απλούστατα στο ότι το ζήτημα ρυθμίζεται από πολύ νωρίς: οι οικογένειες ωθούν ή πιέζουν τα παιδιά τους, και ιδιαίτερα τα αγόρια, να ακολουθήσουν τις «κατάλληλες» δραστηριότητες από τα πρώτα χρόνια της ζωής τους, αποφεύγοντας να τα εκθέσουν σε κάτι διαφορετικό. «Στην Ελλάδα παραμένει εν πολλοίς απαγορευμένο για έναν άντρα ή

ένα αγόρι να αναπτύξει τη θηλυκή πλευρά του, δηλαδή τα χαρακτηριστικά και τις συμπεριφορές που ταυτίζουμε με τις γυναίκες», συνεχίζει η κ. Χαριτάκη. «Αρκετές φορές οι γονείς εκφράζουν την ανησυχία ότι ο γιος τους προτιμά να παίζει, για παράδειγμα, με κούκλες, ενώ έχουν λιγότερο άγχος για τις κόρες τους, και εκεί φαίνεται η καταπίεση που δέχονται τα αγόρια. Εχω την αίσθηση πως ο χορός τούς τρομάζει περισσότερο από τη μουσική ή τις άλλες τέχνες, επειδή είναι σωματική δραστηριότητα. Νομίζω πάντως ότι αν κάποιος τους εξηγήσει είναι δυνατόν να διαχειριστούν τις ανασφάλειές τους».

Φαίνεται ότι στη χώρα μας μόνο τα αγόρια που πραγματικά έχουν πάθος για τον χορό βρίσκουν τη δύναμη να κυνηγήσουν το όνειρό τους, και η ειρωνεία είναι πως αυτά τα θαρραλέα, «δοσμένα» παιδιά έρχονται αντιμέτωπα με κάθε είδους δοκιμασίες... Θα μπορούσατε να φανταστείτε πόσο δύσκολο είναι κάτι τέτοιο. Εκεί, ο ρόλος του γονέα είναι να στηρίξει το παιδί του, υπενθυμίζοντάς του πως δεν υπάρχουν αμιγώς αντρικές ή γυναικείες μορφές έκφρασης, και φυσικά να παρέμβει στην περίπτωση λεκτικής ή σωματικής κακοποίησης. Ταυτόχρονα, όμως, είναι χρήσιμο να διδάσκουμε στα παιδιά μας την αξία της προσαρμογής. «Είναι μια λεπτή ισορροπία», υπογραμμίζει η κ. Χαριτάκη. «Είναι σημαντικό να μην υπακούμε τυφλά στα κοινωνικά πρότυπα, αλλά και να γνωρίζουμε πως ζούμε σε μια κοινωνία όπου υπάρχουν πρότυπα, και είναι ταλαιπωρία να βρίσκεσαι συνέχεια απέναντί τους», καταλήγει.

Πηγή: <https://www.kathimerini.gr/930757/article/politismos/xoros/ta-stereotypa-akoloy8oyn-toys-shmerinoys-mpili-eliot>

**Το Billy Elliot (γνωστό στην Ελλάδα ως Γεννημένος Χορευτής) είναι βρετανική δραματική κομεντί παραγωγής 2000 σε σκηνοθεσία Στίβεν Ντάλντρι. Τοποθετημένο στην Αγγλία του 1980, η ταινία αφηγείται την ιστορία ενός 11χρονου αγοριού και στην προσπάθειά του να γίνει χορευτής. Η ταινία έγινε μεγάλη καλλιτεχνική και εισπρακτική επιτυχία, απέσπασε αρκετά βραβεία και υποψηφιότητες και το 2005 ανέβηκε στο θέατρο με τη μορφή μιούζικαλ.*

**Ελαφρώς διασκευασμένο.*

1. Αφού εντοπίσετε το θέμα και τη θέση της συγγραφέα πάνω σ' αυτό, να προσπαθήσετε να εντοπίσετε τις συγγραφικές προθέσεις/στόχευση.

Απάντηση

Θέμα: Η επιβίωση στις μέρες μας των στερεοτύπων για το ανδρικό φύλο, όπως αυτά φαίνονται μέσα από το μπούλινγκ που δέχονται αγόρια και νέοι άντρες που θέλουν να ασχοληθούν με τον κλασικό χορό.

Θέση: Η θέση της αρθρογράφου είναι αρνητική απέναντι σε αυτή την επιβίωση, όπως φαίνεται ήδη από τον τίτλο του κειμένου και την επιχειρηματολογία που χρησιμοποιεί στη συνέχεια.

Συγγραφική πρόθεση/στόχευση:

- (Ποιος μιλάει; Σε ποιον απευθύνεται;) Συντάκτης του κειμένου είναι η Χριστίνα Σανούδου, η οποία απευθύνεται στο αναγνωστικό κοινό της εφημερίδας, στην οποία αρθρογραφεί. Συγχρόνως, ακούμε και τις φωνές του Ντέιβιντ Χάλμπεργκ, διάσημου χορευτή, ο οποίος περιγράφει σε ένα βιβλίο με τα απομνημονεύματά του, το οποίο επρόκειτο να κυκλοφορήσει σύντομα, τις δυσκολίες που αντιμετώπισε ακολουθώντας την τέχνη του χορού, και της ψυχολόγου και ομαδικής αναλύτριας Χαράς Χαριτάκη, η οποία αναλύει στην αρθρογράφο τις παραμέτρους του φαινομένου.

- (Χώρος – Χρόνος) Η συντάκτρια απευθύνεται στους σύγχρονους της Έλληνες αναγνώστες, ωστόσο πρόκειται για ένα θέμα που ξεπερνά την ελληνική πραγματικότητα.

- (Ποιες οι συνθήκες/αφορμές – Γιατί δημιούργησε το μήνυμα-κείμενο;) Η αφορμή της συγγραφής του άρθρου είναι η επικείμενη δημοσίευση των απομνημονευμάτων του Ντέιβιντ Χάλμπεργκ, πρώτου χορευτή του American Ballet Theater και των Μπολσόι, στα οποία αναφέρεται σε όλες τις αντιξοότητες και τον εκφοβισμό που αντιμετώπισε, όταν αποφάσισε να ασχοληθεί με το χορό.

- (Σκοπός-Πρόθεση) Σκοπός της συγγραφέα είναι πρώτον να καταδείξει την επιβίωση των στερεοτύπων σχετικά με το φύλο στην εποχή μας, να πείσει για τη θέση αυτή και να έλξει το ενδιαφέρον του δέκτη του μηνύματός της.

- (Κειμενικό είδος - Γραπτό/Υβριδικό/εικονιστικό κείμενο) Το θέμα της επιβίωσης των στερεοτύπων αναπτύσσεται εδώ με ένα γραπτό κείμενο επιχειρηματολογίας, το

οποίο παίρνει τη μορφή άρθρου προορισμένου να δημοσιευτεί σε εφημερίδα μεγάλης κυκλοφορίας.

- (Τρόποι και μέσα πειθούς – Τεχνικές προσέλκυσης του ενδιαφέροντος) Προκειμένου να πετύχει τους στόχους της η συγγραφέας, αξιοποιεί ποικίλους τρόπους και μέσα πειθούς, όπως η επίκληση στη λογική με μέσα πειθούς τα επιχειρήματα και τα τεκμήρια, η επίκληση στο συναίσθημα με την περιγραφή καταστάσεων εκφοβισμού, η επίκληση στην αυθεντία.

- (Γλώσσα – Ύφος) Η γλώσσα του κειμένου είναι απλή, λιτή, φυσική, κοντινή στον προφορικό λόγο. Δεν χρησιμοποιεί εξειδικευμένους επιστημονικούς όρους και δείχνεται μια προτίμηση στην αναφορική λειτουργία και στην κυριολεκτική χρήση της γλώσσας. Ο λόγος είναι σαφής και ακριβής και αποφεύγονται τα πολλά εκφραστικά μέσα και σχήματα λόγου.

Το ύφος είναι απλό, οικείο, παραστατικό, ειρωνικό σε μερικά σημεία και προτρεπτικό. Οι παραπάνω επιλογές εξυπηρετούν τις προθέσεις της συντάκτριας να πληροφορήσει και να πείσει, ενώ οι όποιες χρήσεις μεταφορικού λόγου ή σχημάτων λόγου εξυπηρετούν το στόχο της προσέλκυσης του ενδιαφέροντος.

- (Περιεχόμενο – Ποια ιδεολογία, τρόπος ζωής και αξίες αντανακλώνονται ή και παραλείπονται;) Οι αξίες που προβάλλονται μέσω του άρθρου είναι ο σεβασμός στις προσωπικές επιλογές των συνανθρώπων μας και η ανοχή στο διαφορετικό, ενώ προβάλλεται η αντίληψη του αναφαίρετου δικαιώματος όλων να καθορίσουν οι ίδιοι τη ζωή τους, όπως επιθυμεί ο καθένας.

- (Θα μπορούσαν διαφορετικοί άνθρωποι να προσλάβουν διαφορετικά το μήνυμα;) Μόνο ακραίοι και φανατικοί συντηρητικοί κύκλοι θα μπορούσαν να θεωρήσουν το κείμενο ως προτροπή προς την επιλογή της διαφορετικότητας, αφού τόσο το ίδιο το κείμενο όσο και ο λόγος της συντάκτριας δεν περιέχει τέτοιες σημασιοδοτήσεις. Το σημείο όμως που η ψυχολόγος συμβουλεύει τους γονείς να ενημερώνουν τα παιδιά τους για την αξία της προσαρμογής, καθώς είναι μεγάλη ταλαιπωρία να κοντράρεσαι διαρκώς με τα κοινώς αποδεκτά πρότυπα, θα μπορούσε κάποιος να πει ότι λειτουργεί εκφοβιστικά και άρα περιοριστικά.

2. **Αν ο στόχος του κειμένου είναι να πείσει για την επιβίωση των στερεοτύπων φύλου στην εποχή μας και να τραβήξει το ενδιαφέρον του αναγνώστη, πόσο αποτελεσματικός θεωρείτε ότι είναι ο τίτλος ως προς τους παραπάνω στόχους;**

Απάντηση

Τίτλος: Τα στερεότυπα ακολουθούν τους σημερινούς «Μπίλι Έλιοτ»...

Είναι ένας εκτενής τίτλος. Αξιοποιεί δύο σημεία στίξης, τα εισαγωγικά, για να δηλώσει τον τίτλο της ταινίας, και τα αποσιωπητικά, για να εκφράσει προβληματισμό για όσα θα εκτεθούν παρακάτω. Υπάρχει ρήμα σε 3^ο πληθυντικό πρόσωπο, με το οποίο επιδιώκει αντικειμενικότητα, και ρεαλιστική αντιμετώπιση των πραγμάτων. Το ρήμα βρίσκεται σε οριστική έγκλιση, για να δείξει βεβαιότητα, χρόνου ενεστώτα, για να δηλώσει κάτι που εξακολουθεί να γίνεται στο παρόν. Η σύνταξη είναι ενεργητική, με την οποία δίνεται έμφαση στο υποκείμενο της ενέργειας και επιτυγχάνεται προφορικότητα, ζωντάνια, απλότητα στο λόγο και μεγαλύτερη επικοινωνιακή ευστοχία. Ο τίτλος συνδυάζει την αναφορική με την ποιητική λειτουργία της γλώσσας, αφού εντοπίζουμε τόσο την κυριολεκτική επιβίωση των στερεοτύπων όσο και την μεταφορική φράση *Μπίλι Έλιοτ*, για να δηλώσει όλους τους νέους που σαν τον πρωταγωνιστή της ταινίας είναι εγκλωβισμένοι στα στερεότυπα του φύλου. Ο τίτλος μεταφέρει συνολικά το νόημα του κειμένου και έμμεσα, εκτός από το θέμα, περιέχει και τη θέση της συγγραφέα, η οποία φαίνεται μέσα από την επιλογή του συγκεκριμένου ρηματικού τύπου και των σημείων στίξης. Με τα παραπάνω κινητοποιεί το ενδιαφέρον του αναγνώστη και προβληματίζει, αν και η χρήση του ονόματος του ήρωα της ταινίας, θα μπορούσε να λειτουργήσει εκτός από θετικά, κινητοποιώντας την περιέργεια και των σινεφίλ που γνωρίζουν και αυτών που αγνοούν την ταινία, και αρνητικά κυρίως στη δεύτερη κατηγορία των δεκτών.

3. **Αν υποθέσουμε ότι συγγραφέας θέλει να μας πείσει για κάτι στην 2η, 3^η και 4^η παράγραφο του κειμένου, να βρείτε ποια είναι αυτά και να ανιχνεύσετε τους τρόπους που χρησιμοποιεί, για να το πετύχει.**

Απάντηση

2^η Παράγραφος: Θέλει να πείσει για το πόσο μεγάλες είναι οι κοινωνικές πιέσεις προς τα αγόρια που θέλουν να ασχοληθούν με τον χορό. Αυτό προσπαθεί να το πετύχει απευθυνόμενη στο συναίσθημα του δέκτη και ως μέσα πειθούς σε αυτή την

περίπτωση χρησιμοποιεί την αφήγηση και την περιγραφή του εκφοβισμού και των κακοποιήσεων που υπέστη ο χορευτής Ντέιβιντ Χάλμπεργκ.

3^η Παράγραφος: Επιδιώκει να πείσει ότι και σήμερα κυριαρχούν στερεοτυπικές αντιλήψεις ως προς το φύλο. Για να πετύχει αυτό η συντάκτρια απευθύνεται στη λογική του δέκτη και ως μέσα πειθούς χρησιμοποιεί τα αποτελέσματα έρευνας, τα παραδείγματα των επαγγελματιών του χορού που εξομολογήθηκαν την κακοποίηση που έχουν υποστεί, τον ξυλοδαρμό ενός 11χρονου παιδιού και τη γνώμη ότι η κατάσταση δεν έχει βελτιωθεί σήμερα στη Βρετανία, παρά τη μεγάλη επιτυχία της ταινίας.

4^η Παράγραφος: Επιδιώκει να πείσει ότι η προκατάληψη είναι ισχυρή και στη χώρα μας. Αξιοποιεί για αυτό την επίκληση στη λογική του δέκτη, χρησιμοποιώντας ως μέσα πειθούς ένα παράδειγμα από την καθημερινότητα και τη μαρτυρία/γνώμη μιας ειδικού στο θέμα.

- 4. Να αξιολογήσετε την πειστικότητα του λόγου του συγγραφέα στις δύο πρώτες παραγράφους του κειμένου.**

Απάντηση

Το επιχείρημα θα μπορούσε να αποδοθεί ως εξής: Τα αγόρια που θέλουν να ασχοληθούν με το χορό υφίστανται πιέσεις και εκφοβισμούς. Από την άλλη μεριά τα μεγαλύτερα αστέρια στο χώρο του χορού και οι σημαντικότεροι καλλιτεχνικοί διευθυντές είναι άντρες. Άρα είναι παράξενο που η προκατάληψη συνεχίζει να υφίσταται. Πρόκειται ουσιαστικά για δυο αιτίες που οδηγούν στο συμπέρασμα. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι αιτίες είναι αναγκαίες, αλλά όχι επαρκείς, αφού προφανώς υπάρχουν και άλλες αιτίες που οδηγούν στο παραπάνω παράξενο, όπως η πνευματική πρόοδος του σύγχρονου ανθρώπου και παρ' όλα αυτά δεν κατόρθωσε να νικήσει τα στερεότυπα.

- 5. Αφού βρείτε το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει η συγγραφέας στην τρίτη παράγραφο, να εντοπίσετε με ποια πορεία σκέψης καταλήγει σε αυτό.**

Απάντηση

Η πορεία της σκέψης της συγγραφέας θα μπορούσε να αποδοθεί ως εξής: α) Το 93% των έφηβων χορευτών που συμμετείχαν σε έρευνα του πανεπιστημίου στο Ντιτρόιτ παραδέχτηκε ότι οι συμμαθητές τους τούς περιγελούσαν. β) Το 68% αυτών είχε πέσει θύμα λεκτικής ή σωματικής παρενόχλησης. γ) Πολλοί επαγγελματίες χορευτές

εξομολογήθηκαν τις τραυματικές εμπειρίες τους στον κινηματογραφιστή Σκοτ Γκόρμλεϊ. δ) Στη Βρετανία ένα εντεκάχρονο αγόρι ξυλοκοπήθηκε βίαια. Άρα, οι στερεοτυπικές αντιλήψεις φαίνεται να κυριαρχούν. Πρόκειται για επαγωγή με γενίκευση.

- 6. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω λέξεις/φράσεις ως λαϊκές ή λόγιες: πειράγματα, εμπαιγμό, υφίστατο, αδελφή, εξ αυτών, κατεξοχήν, εν πολλοίς, δοσμένα, αμιγώς. Τι επιτυγχάνει με αυτές η αρθρογράφος;**

Απάντηση

Με τις λαϊκές δίνεται προφορικότητα στο λόγο, επιτυγχάνεται η οικειότητα του δέκτη και το κείμενο γίνεται εύκολα κατανοητό. Με τις λόγιες ο λόγος αποκτά σοβαρότητα, επισημότητα, κύρος και επιστημονικότητα. Το κείμενο φαίνεται να ισορροπεί ανάμεσα στις δύο μορφές έκφρασης.

- 7. «λεκτικής ή σωματικής παρενόχλησης»: Θα μπορούσαμε να εντάξουμε την παραπάνω φράση στο ειδικό/επιστημονικό λεξιλόγιο. Πώς θα το εξηγούσατε με πιο απλά λόγια σε ένα φίλο σας και τι επιδιώκει με τη χρήση της η συγγραφέας;**

Απάντηση

Προβάλλεται το ήθος του πομπού, ενισχύεται η πειστική του ικανότητα, η αξιοπιστία του, η ακρίβεια στη σκέψη και στο λόγο του και επιτυγχάνεται επισημότητα στο ύφος.

- 8. «βρίσκουν τη δύναμη να κυνηγήσουν το όνειρό τους», «αυτά τα θαρραλέα, “δοσμένα” παιδιά έρχονται αντιμέτωπα με κάθε είδους δοκιμασίες»: Θα χαρακτηρίζατε τις παραπάνω φράσεις ως ποιητικές; Αν ναι, να σκεφτείτε τι επιτυγχάνει με τη χρήση τους η συγγραφέας και να προσπαθήσετε να δώσετε το περιεχόμενό τους κυριολεκτικά.**

Απάντηση

Ο πομπός απευθύνεται στο συναίσθημα του δέκτη, το βάρος πέφτει περισσότερο στη μορφή του μηνύματος και όχι στο περιεχόμενο, καθώς δείχνει να τον ενδιαφέρει κυρίως η συναισθηματική διέγερση και η αισθητική απόλαυση. Η πραγματικότητα απεικονίζεται υποκειμενικά και ο λόγος γίνεται λογοτεχνικός.

- 9. «φαίνεται ότι κυριαρχούν οι στερεοτυπικές αντιλήψεις», «αποφάσισε να γυρίσει το ντοκιμαντέρ», «χρειάστηκε να υποβληθεί σε επέμβαση στο πόδι», «όταν το να ασχοληθεί ένα αγόρι με τον χορό»: Να δημιουργήσετε ολοκληρωμένες προτάσεις**

μετατρέποντας τις υπογραμμισμένες ρηματικές φράσεις σε ονοματικές και κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές. Τι αλλάζει στο νόημα και στο ύφος μετά τις αλλαγές;

Απάντηση

«φαίνεται η κυριαρχία των στερεοτυπικών αντιλήψεων», «αποφάσισε το γύρισμα του ντοκιμαντέρ», «χρειάστηκε η υποβολή σε επέμβαση στο πόδι», «όταν η ενασχόληση ενός αγοριού με τον χορό». Οι ονοματοποιημένοι τύποι φέρουν τα σημασιολογικά χαρακτηριστικά τόσο των ρηματικών διαδικασιών από όπου προέρχονται όσο και του αποτελέσματος αυτών των διαδικασιών. Το ύφος αποκτά επισημότητα.

10. «για να μην αναφέρουμε τις προκαταλήψεις των οικογενειών τους», «Στην Ελλάδα παραμένει εν πολλοίς απαγορευμένο για έναν άντρα ή ένα αγόρι να αναπτύξει τη θηλυκή πλευρά του», «Έχω την αίσθηση πως ο χορός τους τρομάζει περισσότερο από τη μουσική ή τις τέχνες», «είναι ταλαιπωρία να βρίσκεσαι συνέχεια απέναντί τους»: Στο κείμενο υπάρχει ποικιλία στη χρήση των ρηματικών προσώπων, όπως φαίνεται από τις παραπάνω φράσεις. Τι επιδιώκει η συγγραφέας με το πρόσωπο που κάθε φορά χρησιμοποιεί στις παραπάνω φράσεις;

Απάντηση

α' ενικό: προσωπικός/εξομολογητικός τόνος, αμεσότητα και ζωντάνια στο ύφος, οικειότητα, υποκειμενικότητα, βιωματικότητα, αξιοπιστία.

β' ενικό: αμεσότητα και ζωντάνια, οικειότητα, παραινετικός/προτρεπτικός τόνος, επικοινωνιακή διάθεση, δραματικότητα/θεατρικότητα.

γ' ενικό: οι απόψεις παρουσιάζονται ως αντικειμενικές και γενικά αποδεκτές, ο συγγραφέας παρουσιάζεται ως αποστασιοποιημένος παρατηρητής, το ύφος γίνεται ουδέτερο και η διάθεση ρεαλιστική.

α' πληθυντικό: ένταξη και του πομπού στον προβληματισμό του θέματος, κοινή οπτική γωνία συγγραφέα και αναγνώστη, αίσθηση συλλογικότητας/συμμετοχής, πειστικότητα, οικειότητα, αμεσότητα, γενίκευση και καθολικότητα του προβλήματος.

11. «Στα απομνημονεύματά του, που αναμένονται τον Νοέμβριο», «(με εξαίρεση τα είδη που θεωρούνται επαρκώς “αρρενωπά”»: Ποια μορφή σύνταξης παρατηρείτε στα χωρία αυτό; Παραλείπεται κάποιος όρος κι αν ναι, ποιος μπορεί να είναι αυτός και γιατί παραλείπεται; Να τρέψετε τις περιόδους στην αντίθετή τους σύνταξη και να κατανοήσετε τις αλλαγές στις προθέσεις του πομπού μετά τη μετατροπή.

Απάντηση

Με την παθητική σύνταξη τονίζεται το γεγονός, το αποτέλεσμα της ενέργειας. Ο λόγος γίνεται συνθετότερος, πιο επίσημος και απρόσωπος. Με την ενεργητική σύνταξη τονίζεται το υποκείμενο της ενέργειας που δηλώνει το ρήμα, δίνεται προφορικότητα και ζωντάνια, ο λόγος γίνεται πιο απλός και πιο εύστοχος επικοινωνιακά.

12. «Τι παράξενο λοιπόν που τα αγόρια εξακολουθούν»,

« Οι συμμαθητές του συνήθιζαν», «ένα εντεκάχρονο αγόρι ξυλοκοπήθηκε τόσο βίαια»: Προσπαθήστε να βρείτε τι δηλώνεται νοηματικά με τον ρηματικό χρόνο των ρημάτων των παραπάνω φράσεων.

Απάντηση

Ενεστώτας: δηλώνει κάτι που γίνεται στο παρόν εξακολουθητικά ή κάτι που επαναλαμβάνεται. Παρατατικός: δηλώνει κάτι που γινόταν στο παρελθόν εξακολουθητικά ή με επανάληψη. Αόριστος: δηλώνει κάτι που έγινε στο παρελθόν συνοπτικά ή στιγμιαία, ανεξάρτητα αν διήρκεσε πολύ ή λίγο.

13. «Εκατοντάδες επαγγελματίες του χορού έσπευσαν να εξομολογηθούν τις τραυματικές εμπειρίες τους στον κινηματογραφιστή Σκοτ Γκόρμλεϊ όταν, αντλώντας έμπνευση από την περίπτωση του γιου του, αποφάσισε να γυρίσει το ντοκιμαντέρ «Danseur» με θέμα τις διακρίσεις που υφίστανται οι άντρες χορευτές στη σύγχρονη Αμερική»: Ο λόγος στο παραπάνω χωρίο φαίνεται σύνθετος και πυκνός. Πώς επιτυγχάνεται αυτό από την συγγραφέα; Με ποιες αλλαγές στη σύνδεση των προτάσεων θα μπορούσε να γίνει πιο απλός και λιτός; Σε ποια από τις δύο περιπτώσεις ο λόγος αποκτά ζωντάνια και προφορικότητα και σε ποια μεγαλύτερη επισημότητα; Πού φαίνονται καθαρότερα οι αιτιακές και οι χρονικές σχέσεις μεταξύ των περιεχομένων των προτάσεων;

Απάντηση

Με την υποτακτική σύνδεση γίνεται συνθετότερος κι αποκτά επισημότητα. Με την παρατακτική σύνδεση θα μπορούσε να γίνει πιο απλός και αποκτά ζωντάνια και προφορικότητα. Μετατροπή: Ο κινηματογραφιστής Σκοτ Γκόρμλεϊ, αντλώντας έμπνευση από την περίπτωση του γιου του, γύρισε το ντοκιμαντέρ «Danseur» με θέμα τις διακρίσεις σε βάρος των ανδρών χορευτών στη σύγχρονη Αμερική κι εκατοντάδες επαγγελματίες του χορού του εξομολογήθηκαν τις τραυματικές εμπειρίες τους. Η υποτακτική σύνδεση δείχνει τις αιτιακές και χρονικές σχέσεις:

- 14. «Στην Ελλάδα παραμένει εν πολλοίς απαγορευμένο για έναν άντρα ή ένα αγόρι να αναπτύξει τη θηλυκή πλευρά του, δηλαδή τα χαρακτηριστικά και τις συμπεριφορές που ταυτίζουμε με τις γυναίκες»: Να εντοπίσετε την αναφορική πρόταση που υπάρχει στην παραπάνω περίοδο. Θεωρείτε ότι περιέχει μια απαραίτητη πληροφορία για να είναι ολοκληρωμένο το νόημα της περιόδου;**

Απάντηση

Αναφορική πρόταση: που ταυτίζουμε με τις γυναίκες. Αναφορική επιθετική περιοριστική, καθώς δίνει μια πληροφορία που είναι απαραίτητη για να καταλάβει ο δέκτης το νόημα.

- 15. «Παρότι εργάζεται εδώ και πολλά χρόνια τόσο με παιδιά όσο και με γονείς, η ίδια δεν έχει έρθει ποτέ αντιμέτωπη με ανάλογη περίπτωση, γεγονός που κατά την άποψή της οφείλεται απλούστατα στο ότι το ζήτημα ρυθμίζεται από πολύ νωρίς: οι οικογένειες ωθούν ή πιέζουν τα παιδιά τους, και ιδιαίτερα τα αγόρια, να ακολουθήσουν τις «κατάλληλες» δραστηριότητες από τα πρώτα χρόνια της ζωής τους, αποφεύγοντας να τα εκθέσουν σε κάτι διαφορετικό»: Στο παραπάνω απόσπασμα εντοπίζουμε τη χρήση μακροπερίοδου λόγου. Τι επιδιώκει/επιτυγχάνει με αυτό η συγγραφέας;**

Απάντηση

Δείχνει την ευχέρεια του πομπού στη χρήση του λόγου. Έχουμε πολύπλοκη οργάνωση, , διασάφηση των σχέσεων μεταξύ των εννοιών (σχέση αντίθεσης και αιτίου - αποτελέσματος). Το ύφος γίνεται σύνθετο, σοβαρό και επίσημο. Έχουμε γρήγορη και δυναμική εξέλιξη του κειμένου. Οι σκέψεις δίνονται αναλυτικά, γεγονός που βοηθά στην πρόσληψη από τον αναγνώστη.

16. «Τι παράξενο λοιπόν ... να ασχοληθούν με τον χορό;», «να τον αποκαλούν “αδελφή” και “κορίτσι”», «Παρά την επιτυχία του “Μπίλι Έλιοτ”, η κατάσταση», «(με εξαίρεση τα είδη που θεωρούνται επαρκώς «αρρενωπά», όπως το breakdancing)», «“Αρκετές φορές οι γονείς ... είναι δυνατόν να διαχειριστούν τις ανασφάλειές τους”», «“κατάλληλες” δραστηριότητες», «τα θαρραλέα, “δοσμένα” παιδιά», «ότι κυριαρχούν οι ίδιες στερεοτυπικές αντιλήψεις: Το 93% των έφηβων χορευτών...»: Τι επιδιώκει να πετύχει η συγγραφέας με τη χρήση των σημείων στίξης στις παραπάνω φράσεις;

Απάντηση

Ερωτηματικό: σχολιαστικό σημείο στίξης, εκφράζει προβληματισμό, απορία, επιδιώκει να κινήσει το ενδιαφέρον, να δώσει έμφαση, ζωντάνια, παραστατικότητα. Εκφράζει αγανάκτηση και αποδοκιμασία. Αποτελεί ένα ρητορικό ερώτημα / Εισαγωγικά: μεταφορική χρήση, ειρωνεία, αγανάκτηση, γλωσσικό ιδίωμα, έμφαση σε αυτό που λέγεται / Εισαγωγικά: τίτλος ταινίας / Παρένθεση: περιέχει μια φράση που συμπληρώνει τα προηγούμενα, προσθέτει κάτι / Εισαγωγικά: ειρωνεία, αγανάκτηση, αμφισβήτηση / Εισαγωγικά: αυτούσια μεταφορά λόγων / Εισαγωγικά: ειρωνεία / Εισαγωγικά: έμφαση / Διπλή τελεία: επεξηγούνται και ερμηνεύονται τα προηγούμενα, δίνεται έμφαση σε αυτό που ακολουθεί.

17. «Μερικές δεκαετίες αργότερα ... σε επέμβαση στο πόδι»: Πώς επιλέγει να δομήσει την παράγραφο η αρθρογράφος;

Απάντηση

Λείπει η κατακλείδα

18. «Αρκετές φορές οι γονείς εκφράζουν την ανησυχία ότι ο γιος τους προτιμά να παίζει, για παράδειγμα, με κούκλες, ενώ έχουν λιγότερο άγχος για τις κόρες τους, και εκεί φαίνεται η καταπίεση που δέχονται τα αγόρια. Έχω την αίσθηση πως ο χορός τους τρομάζει περισσότερο από τη μουσική ή τις τέχνες, επειδή είναι σωματική δραστηριότητα. Νομίζω πάντως ότι αν κάποιος τους εξηγήσει, είναι δυνατόν να διαχειριστούν τις ανασφάλειές τους»: Ποιους τρόπους ανάπτυξης των θέσεών της επιλέγει η ψυχολόγος στο παραπάνω χωρίο; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας με κειμενικά στοιχεία.

Απάντηση

Παραδείγματα, αίτιο – αποτέλεσμα, αιτιολόγηση

- 19. Να σχολιάσετε τη μορφική και νοηματική σύνδεση των παραγράφων του κειμένου.**

1^η-2^η : Το όνομα του χορευτή Ντέιβιντ Χάλμπεργκ, ο οποίος είναι ένας από αυτούς που υπέστησαν κακοποίηση λόγω της στροφής τους στο χορό / σχέση αναλογίας

2^η-3^η : «Μερικές δεκαετίες αργότερα» / χρονική σχέση

3^η – 4^η : «Για την κατάσταση στην Ελλάδα» / σχέση χώρου

4^η – 5^η : «στη χώρα μας» / σχέση χώρου – αναλογίας

- 20. Ένα κείμενο επιχειρηματολογίας έχει τα εξής χαρακτηριστικά: Δομή: Ξεκινά: με τον ισχυρισμό/αποδεικτέα θέση - Συνεχίζει: με επιχειρήματα και τεκμήρια - Καταλήγει: σε ένα συμπέρασμα. Γλώσσα: Σαφήνεια και κυριολεξία, Ειδικοί όροι, Ονοματοποίηση, Παθητική σύνταξη, Διαρθρωτικές λέξεις/φράσεις που δηλώνουν σχέσεις χρόνου, αντίθεσης, αιτίου και αποτελέσματος, συμπεράσματος κ.λπ., Ρητορικά ερωτήματα, Αποφαντικές (δηλωτικές) προτάσεις, Επιστημική και δεοντική τροπικότητα, Πλούσια στίξη, Τρόπους Πειθούς. Πόσα από αυτά εντοπίζετε στο κείμενο;**

Απάντηση

Δες παραπάνω ερωτήματα

- 21. Ένα άρθρο έχει τα εξής χαρακτηριστικά: Πομπός: Δημοσιογράφος, άνθρωπος της πολιτικής ή των γραμμάτων συνεργαζόμενος με την εφημερίδα, Θέματα: Επίκαιρα θέματα οικονομικού, πολιτικού, κοινωνικού περιεχομένου που ενδιαφέρουν πολλούς, Στόχος: Ερμηνευτική προσέγγιση ενός επίκαιρου θέματος – Πειθώ, Οργάνωση: Λογική, Οπτική: Αντικειμενική, Τρόποι πειθούς: Επίκληση στη λογική κυρίως, δευτερευόντως στο συναίσθημα, Γλώσσα: Αναφορική λειτουργία της γλώσσας, Έκταση: Μικρή έκταση. Πόσα από αυτά εντοπίζετε στο κείμενο;**

Απάντηση

Δες παραπάνω ερωτήματα

- 22. Να αντιστοιχίσετε τις φράσεις της στήλης Α με τις σημασίες τους ως προς το βαθμό βεβαιότητας και ως προς το βαθμό προσδοκίας της πραγματοποίησής τους της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.**

A	B
α) η ίδια δεν έχει έρθει ποτέ αντιμέτωπη με ανάλογη περίπτωση β) φαίνεται ότι κυριαρχούν γ) που κατά την άποψή τις οφείλεται δ) αν κάποιος τους εξηγήσει ε) ο ρόλος του γονέα είναι να στηρίξει το παιδί του στ) είναι χρήσιμο να διδάσκουμε στα παιδιά μας ζ) Είναι σημαντικό να μην υπακούμε τυφλά στα κοινωνικά πρότυπα	1) Υπόθεση 2) Δυνατότητα 3) Πιθανότητα 4) Βεβαιότητα 5) Επιθυμία 6) Ευχή 7) Πρόθεση 8) Υποχρέωση

Απάντηση

$\alpha \rightarrow 4, \beta \rightarrow 3, \gamma \rightarrow 2, \delta \rightarrow 1, \epsilon \rightarrow 8, \sigma\tau \rightarrow 5, \zeta \rightarrow 7$

1. Σε ένα κείμενο περίπου 70 λέξεων να δώσετε συνοπτικά τις απόψεις της ψυχολόγου Χαράς Χαριτάκη.

Απάντηση (κύρια σημεία)

- Οι γονείς από νωρίς εθίζουν τα παιδιά τους σε δραστηριότητες που θεωρούνται κατάλληλες για το φύλο τους.
 - Τα αγόρια πιέζονται περισσότερο από τα κορίτσια να ακολουθήσουν τα στερεότυπα του φύλου τους.
 - Οι γονείς αντιμετωπίζουν στερεοτυπικά περισσότερο το χορό από τις άλλες τέχνες.
 - Πρέπει να ωθούν τα παιδιά τους στην ισορροπία ανάμεσα στην ανυπακοή και στην κοινωνική αποδοχή.
2. «αλλά και να γνωρίζουμε πως ζούμε σε μια κοινωνία όπου υπάρχουν πρότυπα, και είναι ταλαιπωρία να βρίσκεσαι συνέχεια απέναντί τους»: Να προσπαθήσετε να ανασκευάσετε την παραπάνω άποψη του κειμένου σε μια παράγραφο 70 λέξεων.

Απάντηση

- Τα μεγάλα βήματα της ανθρωπότητας έγιναν από ανθρώπους που δε δέιλιασαν μπροστά στις δυσκολίες, που δεν κάμφθηκαν από τις διώξεις.

- Η ελευθερία ένα μόνο όριο έχει: Το σεβασμό στην ελευθερία του άλλου. Ο άνθρωπος οφείλει να αγωνίζεται γι' αυτή ανεξάρτητα από τις δυσκολίες.
- Η ζωή είναι ένας αγώνας κατάκτησης της ευτυχίας και η ευτυχία είναι καθαρά εσωτερική υπόθεση του καθενός, δεν μπορεί να διακανονίζεται από τα «θέλω» των άλλων.

3. «Φαίνεται ότι στη χώρα μας μόνο τα αγόρια που πραγματικά έχουν πάθος για τον χορό βρίσκουν τη δύναμη να κυνηγήσουν το όνειρό τους, και η ειρωνεία είναι πως αυτά τα θαρραλέα, «δοσμένα» παιδιά έρχονται αντιμέτωπα με κάθε είδους δοκιμασίες». Με αφορμή αυτό το χωρίο του κειμένου και αξιοποιώντας και τις θέσεις του υπόλοιπου κειμένου, να γράψετε ένα δικό σας άρθρο, στο οποίο θα μιλάτε για την επιβίωση πολλών στερεοτύπων σχετικά με το φύλο στη σημερινή εποχή και θα εκφράζετε τη γνώμη σας για το πώς θα μπορούσαμε να ξεφύγουμε από τέτοιου είδους προκαταλήψεις. (300-400 λέξεις)

Απάντηση (β ζητούμενο)

Παιδεία, ανάπτυξη κριτικού πνεύματος, καλλιέργεια της αμφιβολίας και της αμφισβήτησης, ενδυνάμωση της αυτοπεποίθησης και του αυτοσεβασμού, διάλογος, διαμόρφωση δημοκρατικών συνειδήσεων και κοινωνιών, πολυφωνία και πλουραλισμός.